

ΔΕΣΠΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΣΙΜΗΝΤΗΡΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ 2020

Σημαντική πρόοδο έχουν σημειώσει οι εργασίες αναστήλωσης του αρχαϊκού ναού και του εστιατορίου του Ιερού του Απόλλωνα στο Δεσποτικό, υπό τη διεύθυνση του Γιάννου Κουράγιου, οι οποίες βαίνουν προς την ολοκλήρωσή τους, με το μνημείο να έχει ανακτήσει πλέον, σημαντικό μέρος από το αρχικό ύψος του και να δεσπόζει στον χώρο. Φέτος, έγιναν εργασίες στο βόρειο και δυτικό τοίχο του ναού που συμπληρώθηκαν με νέους και αρχαίους δόμους, στο θυραίο τοίχο των δωματίων του ναού και στα κατώφλια, στις παραστάδες ναού και εστιατορίου και στους σπονδύλους ναού και εστιατορίου. Τέλος, ένα σημαντικό βήμα επετεύχθη με την τοποθέτηση και προσαρμογή στον θριγκό του ναού πέντε αρχαίων τριγλύφων, δύο αρχαίων και δύο νέων μετοπών.

Στο Δεσποτικό, στο νοτιότερο έως σήμερα διερευνημένο τμήμα της θέσης, εντοπίστηκε τμήμα ορθογώνιου οικοδομήματος μεγάλων διαστάσεων (8,65μ x 8,50 μ). Είχε υποστεί μεγάλη διατάραξη και οι τοίχοι του είχαν καταρρεύσει στο εσωτερικό του. Ωστόσο με βάση τα σωζόμενα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα μπορούν να διακριθούν τουλάχιστον δύο αρχιτεκτονικές φάσεις του. Κατά την

Αεροφωτογραφία του νότιου τμήματος του ιερού. Κάτω δεξιά διακρίνεται το νέο Κτήριο Ψ που πιθανόν να ταυτίζεται με δεξαμενή.

Ο αρχαϊκός ναός και το εστιατόριο του ιερού μετά την ολοκλήρωση των αναστηλωτικών εργασιών.

πρωιμότερη φάση είχε σχεδόν τετράγωνη κάτοψη και οριζόταν από τέσσερις τοίχους θεμελιωμένους στο φυσικό βράχο. Στη δεύτερη φάση κατασκευάστηκε πόσχημη, εν είδει προστώου, προσθήκη στη βόρεια πλευρά. Η ισχυρή κατασκευή των τοίχων του, το βάθος θεμελίωσης τους, η ανεύρεση κονιάματος και η μικρή ποσότητα ευρημάτων στο εσωτερικό του αποτελούν ισχυρές ενδείξεις για την αναγνώριση του οικοδομήματος ως δεξαμενή, η όταν εγκαταλείφθηκε σταδιακά «μπαζώθηκε» με λίθους, χώμα και άλλα φερτά υλικά.

Αν και η κατασκευή των τοίχων μαρτυρά πως το οικοδόμημα ανεγέρθηκε στους αρχαίους χρόνους, η ανεύρεση κεραμικής διαφορετικής χρονολόγησης υποδεικνύει τη μακρά χρήση του, ίσως και ως την ύστερη αρχαιότητα. Τέλος, στο ανατολικό μέρος της θέσης εντοπίστηκε ισχυρός τοίχος, ο οποίος λόγω έλλειψης χρόνου δεν ανεσκάφη. Σε απόσταση 2,5 μ. αποκαλύφθηκε μαρμάρινη βάση αναθηματικού κίονα.

Το μεγαλύτερο τμήμα της ανασκαφικής περιόδου 2020 αφιερώθηκε στην έρευνα στη νησίδα Τσιμνητήρι, η οποία κατά την αρχαιότητα ήταν ενωμένη με το Δεσποτικό με ισθμό και αποτελούσε μέρος της εκτεταμένης λατρευτικής εγκατάστασης-δορυφόρου του Ιερού του Απόλλωνα. Με το πέρας των 2 εβδομάδων της φετινής έρευνας είχαν εντοπιστεί οκτώ κτήρια που καταλαμβάνουν τη νότια και ανατολική πλευρά του νησιού και κοιτούν προς το υπήνεμο λιμάνι και απέναντι, προς το ιερό.

Το Κτήριο Ατ είναι το δυτικότερο από όσα έχουν εντοπιστεί. Είναι επίμηκες, χτισμένο σε πλαγιά με ισχυρή κατωφέρεια και προσανατολισμό Β Ν. Αποτελείται από

τρεις χώρους. Σε μικρή απόσταση από αυτό εντοπίστηκαν αλλά δεν ανεσκάφησαν δύο ακόμη κτήρια, το Ητ, που αποτελείται από τουλάχιστον δύο χώρους και το Θτ. Το Κτήριο Βτ είναι το μεγαλύτερο που έχει εντοπιστεί έως τώρα και το πρώτο που συναντά κανείς όταν προσεγγίζει το νησί από το νότο. Αποτελείται από τουλάχιστον πέντε χώρους, σε έναν από τους οποίους εντοπίστηκε μεγάλος αριθμός κεραμικής χρηστικής και θραυσμάτων ανάγλυφων πίων. Τα ευρήματα από το κτήριο, ανάμεσα στα οποία πολλά θραύσματα αρχαίων πίων με εγχάρακτη και εμπέστη διακόσμηση δίνουν ένα χρονολογικό ορίζοντα χρήσης του από τον 7ο έως τον πρώιμο 5ο αιώνα. Βορειότερα βρίσκεται το κτήριο Γτ, επίμηκες που διαχωρίζεται σε τουλάχιστον τέσσερις χώρους. Σε μικρή απόσταση δυτικά εντοπίζεται το σχεδόν τετράγωνο κτήριο Δτ. Δίπλα σε αυτό είναι το κτήριο Ετ, ορθογώνιας κάτοψης που χωρίζεται σε τρεις χώρους. Δυτικά του κτηρίου Ετ, συνεχίστηκε η διερεύνηση και ο καθαρισμός του κτηρίου Ζτ, του κυκλικής κάτοψης κτηρίου.

Όλα τα κτήρια στο Τσιμνητήρι έχουν πολύ μεγάλες διαστάσεις και ισχυρή κατασκευή, ενώ φαίνεται να σχετίζονται όλα μεταξύ τους δομικά δημιουργώντας ένα πυκνό οικοδομικό ιστό στην νότια πλευρά της βραχονησίδας που κατά την αρχαιότητα θα αποτελούσε την ΒΑ ακτή του υπήνεμου λιμανιού. Τα κτήρια αυτά πιθανότατα είχαν δημόσιο χαρακτήρα και σχετίζονταν με τη λειτουργία του λιμανιού. Άλλωστε το Τσιμνητήρι ουσιαστικά αποτελούσε τον ισθμό που έωνε Αντίπαρο-Δεσποτικό και δια μέσου αυτού ήταν δυνατή η πρόσβαση προς το Ιερό και από την Αντίπαρο.

Πηγή: ΕΦΑ Κυκλάδων / ΥΠΠΟΑ

Αεροφωτογραφία του ΝΑ τμήματος του Τσιμνητηρίου. Σημειώνονται τα μέχρι σήμερα εντοπισμένα κτήρια.

ΙΕΡΟ ΕΛΙΚΩΝΙΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΑ ΝΙΚΟΛΕΪΚΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Διαφορετικές χρονολογικές φάσεις του λατρευτικού κέντρου της αρχαίας αχαιϊκής πόλης Ελίκης που καταστράφηκε από σεισμό το 375 π.Χ. αντιπροσωπεύουν σημαντικά ευρήματα που αποκαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια της συστηματικής αρχαιολογικής έρευνας στο Ιερό του Ελικωνίου Ποσειδώνα της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής εποχής στα Νικολέικα Αιγιάλεια, 7,5 χλμ. ανατολικά της σύγχρονης πόλης του Αιγίου. Συγκεκριμένα, στη θέση έχει ανασκαφεί ένας αψιδωτός γεωμετρικός ναός του 710-700 π.Χ., ένας πλίνθινος βωμός του 760-750 π.Χ., που ήταν το κέντρο της λατρείας πριν από την κατασκευή του αψιδωτού ναού καθώς και η κεράμωση από έναν μεταγενέστερο ναό του 550 π.Χ.

Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του διετούς ερευνητικού προγράμματος της Διεύθυνσης Προϊστο-

ρικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, υπό τη διεύθυνση της Δρος Ερωφίλης Κόλια, προϊσταμένης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηλείας, και της Δρος Αναστασίας Γκαδόλου, προϊσταμένης του τμήματος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού. Στόχος του προγράμματος είναι η διερεύνηση των διαφόρων φάσεων του σημαντικού αυτού λατρευτικού κέντρου της αρχαίας πόλης Ελίκης, καθώς και των κοινωνικοπολιτικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας της εποχής μέσα από τη μελέτη των αρχιτεκτονικών καταλοίπων και των προσφορών προς τη λατρευόμενη θεότητα.

Κατά την τελευταία ερευνητική περίοδο ήλθαν στο φως τμήματα της κεράμωσης του αρχαϊκού ναού, καθώς και τμήμα από την κόμμωση (βόστρυχοι) πήλινης μορφής

Γενική άποψη της ανασκαφής προς βορρά. Διακρίνεται το στρώμα καταστροφής της κεράμωσης του αρχαϊκού ναού (550 π.Χ.) σε διάφορα σημεία και ο τοίχος κτηρίου του 8ου αι. π.Χ.

© ΥΠΠΟΑ

Αγγεία πόσεως (σκύφοι, κάνθαρος) και εκροής (αμφορίσκος) στο στρώμα με τα ίχνη καύσης και τα οστά ζώων, πιθανότατα υπολείμματα λατρευτικών δείπνων. 750-740 π.Χ.

Σιδερένια αιχμή κάθετα τοποθετημένη, προσφορά στη λατρευόμενη θεότητα. 710-700 π.Χ.

που πιθανότατα προέρχεται από τον πήλινο αετωματικό διάκοσμο του αρχαϊκού ναού. Σε χαμηλότερο επίπεδο, ανασκάφηκε τοίχος με κατεύθυνση Β-Ν, πιθανώς τμήμα κτηρίου του 8ου αι. π.Χ και ανατολικά αυτού στρώμα με συμποτικά αγγεία (κανθάρους, σκύφους, οينوχόες και

αμφορίσκο), μαζί με οστά ζώων και ίχνη καύσης, πιθανότατα υπολείμματα λατρευτικών δείπνων, στοιχείο ιδιαίτερο σημαντικό για τη μελέτη των λατρευτικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της κοινότητας. Επίσης, βρέθηκαν χάλκινα αντικείμενα και σιδερένιες αιχμές δοράτων, αλλά και τμήματα ωμοπλίνθων με κονίαμα που διασώζει κόκκινο χρώμα.

Η εργαστηριακή μελέτη των παραπάνω μεταλλίνων και δομικών στοιχείων, σε συνεργασία με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, αναμένεται να διαλευκάνει πτυχές της τεχνολογίας της εποχής. Το παραπάνω σε συνδυασμό με τη μελέτη των οστών ζώων από εξειδικευμένο ζωοαρχαιολόγο και την μελέτη των υπολειμμάτων καρπών και άλλων οργανικών στοιχείων που προήλθαν από την επίπλευση των χωμάτων της ανασκαφής από εξειδικευμένους αρχαιοβοτανολόγους, καταδεικνύουν τη διεπιστημονικότητα της συγκεκριμένης αρχαιολογικής έρευνας, αναγκαία για τη συλλογή όσων περισσότερων επιστημονικών στοιχείων είναι δυνατό, ώστε να μελετηθεί η αρχαία κοινωνία που ίδρυσε και λειτούργησε το σημαντικό αυτό λατρευτικό και θρησκευτικό κέντρο.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

ΜΕΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ

Αποφασιστικό βήμα θεωρείται η συνύπαρξη στο κτήριο της Ξυλαποθήκης στον Πειραιά της περιοδικής έκθεσης «Στην Επιφάνεια», η οποία εγκαινιάστηκε το 2016 και αφορά την παράλληλη εξέλιξη της αρχαιολογικής διερεύνησης και του κατασκευαστικού έργου στην πόλη του Πειραιά, με τις εργασίες συντήρησης των αρχαιοτήτων που βρέθηκαν στις ανασκαφές. Μέρους των συντηρημένων αντικειμένων θα πλαισιώσουν τη μόνιμη έκθεση με θέμα το νερό που θα στηθεί στον υπό κατασκευή σταθμό του μετρό «Δημοτικό Θέατρο» και η οποία θα περιλαμβάνει, εκτός από αρχαία αντικείμενα, αναπαραστάσεις δεξαμενών και πηγαδιών, ένα τμήμα υδραγωγείου σε αντίγραφο, καθώς κι ένα αυθεντικό βοτσαλωτό δάπεδο από δωμάτιο σπιτιού της κλασικής/ελληνιστικής εποχής που εντοπίστηκε κατά τις ανασκαφές.

Το κτήριο της Ξυλαποθήκης παρέλαβε η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων, το 2012 και το 2014, σε συνεργασία με την Αττικό Μετρό, μετέτρεψε τον χώρο αρχικά σε εργαστήριο, το ισόγειο και το υπόγειο, και στη συνέχεια, μέσω της συνεργασίας, προέκυψε η έκθεση «Στην Επιφάνεια», η οποία είναι ανοικτή στο κοινό. Πρόκειται για μοναδικό παράδειγμα στην Ελλάδα έκθεσης που λειτουργεί παράλληλα με ένα ανοικτό εργαστήριο συντήρησης. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία καθημερινά, να παρακολουθεί από τα πατάκια τις εργασίες.

Μεγάλο όγκο υλικού του κατεστραμμένου από τους Ρωμαίους ελληνιστικού Πειραιά (το 86 π.Χ.) έρχεται στο φως στις δεξαμενές και στα πηγάδια. Πρόκειται για περισσότερα από 4.000 συντηρημένα αντικείμενα, περίπου 1.400 αναπαγμένα σκεύη και 1.300 ξύλινα αντικείμενα, τα οποία καθιστούν την ανασκαφή στον Πειραιά εξαιρετικά «προσοδοφόρα», όσον αφορά τα σπάνια αυτά ευρήματα.

© ΥΠΠΟΑ

Ξύλινο άγαλμα, πιθανότατα Ερμή.

Το βάθος στο οποίο έφτασε η ανασκαφή είναι μεγάλο, αρκεί να λάβει κανείς υπόψιν ότι ο σταθμός ξεπερνά τα 40 μ. βάθος, έτσι για πρώτη φορά κατέστη εφικτό να ερευνηθεί ο πυθμένας των πηγαδιών, που φτάνουν σε βάθος περίπου 17-18 μ. Εκεί βρέθηκε πολύ σπάνιο υλικό, ξύλινα και οργανικά κατάλοιπα, που παρέμειναν μέσα στο νερό κάτω από το επίπεδο του υδροφόρου ορίζοντα για περίπου 20 αιώνες. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη συλλογή στην Ελλάδα ξύλινων αντικειμένων που προέρχονται από σπίτια, δηλαδή αντικείμενα της οικοσυσσκευής, έπιπλα, σκεύη, εργαλεία κλπ., δομικά στοιχεία ενός σπιτιού, αλλά και καρπούς, ξύλα, κλαδιά από δέντρα. Σημαντικό εύρημα θεωρείται ξύλινο άγαλμα Ερμή της Ελληνιστικής περιόδου, που βρέθηκε κι αυτό μέσα σε πηγάδι μετά την καταστροφή των Ρωμαίων. Είναι ακέφαλο, εξαιρετικά σπάνιο -και λόγω των διαστάσεών του, οι αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι θα προσφέρει πολλές πληροφορίες για τη γλυπτική σε ξύλο. Στο υπόγειο του κτηρίου της Ξυλαποθήκης βρίσκεται, αυτή τη στιγμή, έτοιμο, από άποψη συντήρησης, ένα

© ΥΠΠΟΑ

© ΥΠΠΟΑ

**Αριστερά: Ερυθρόμορφο αγγείο, με σκηνή από τελετή Ανθεστηρίων (420 π.Χ.).
Δεξιά: Ηθμοειδές θήλαστρο (100-86 π.Χ.).**

© ΑΠΕ-ΜΠΕ / STR

Μαρμάρινα αγαλματίδια Αφροδίτης.

© ΑΠΕ-ΜΠΕ / STR

Πήλινα ειδώλια ερωτιδέων.

βοτσαλωτό δάπεδο που θα πλαισιώσει την έκθεση του σταθμού στο Δημοτικό Θέατρο, η οποία θα διαρθρώνεται σε έξι ενότητες και θα είναι επισκέψιμη από όλους, επιβάτες του μετρό και μη. Βρέθηκε στην ανασκαφή στην Πλατεία Δεληγιάννη, όπου εντοπίστηκε μια γειτονιά της

αρχαίας πόλης: έναν δρόμο και δύο οικοδομικά τετράγωνα με τα σπίτια τους. Πρόκειται για το δάπεδο ενός δωματίου ανδρώνα, δηλαδή του δωματίου συμποσίων του συγκεκριμένου σπιτιού.

Πηγή: ΑΠΕ - ΜΠΕ

© ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΝΑΠΟΤΟΥ

Συντηρημένο βοτσαλωτό δάπεδο ενός δωματίου ανδρώνα, βρέθηκε στην ανασκαφή στην πλατεία Δεληγιάννη.

ΧΑΛΚΙΝΟ ΕΙΔΩΛΙΟ ΑΛΟΓΟΥ ΤΟΥ 8ΟΥ ΑΙ. Π.Χ. ΕΠΕΣΤΡΕΨΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τεράστια είναι η δικονομική και ουσιαστική σημασία της απόφασης του Εφετείου των ΗΠΑ, που εκδόθηκε στις 9 Ιουνίου 2020, σύμφωνα με την οποία, όχι μόνο η Ελλάδα αλλά για κάθε Χώρα που διεκδικεί τα μνημεία της, τα οποία έχουν κλαπεί και διατίθενται προς πώληση, οι διαφορές σχετικά με τα μνημεία που τίθενται σε δημοπρασία από τους -δεσπάζοντες στο χώρο- Αμερικανικούς Οίκους ή διεκδικούνται από Μουσεία δεν θα εκδικάζονται από τα Δικαστήρια του τόπου της δημοπρασίας ή της έδρας του Οίκου/Μουσείου αλλά θα εφαρμόζονται ανάλογα οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις, οι οποίες, στην περίπτωση της Ελλάδας, ορίζουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία των Ελληνικών Δικαστηρίων.

Με την απόφαση αυτή του Εφετείου ανετράπη η πρώτη απόφαση δικαστηρίου των ΗΠΑ και απορρίφθηκε η αγωγή του οίκου δημοπρασιών Sotheby's, εναντίον του Ελληνικού Κράτους. Να σημειωθεί ότι είναι η πρώτη φορά στα δικαστικά χρονικά ανάλογων υποθέσεων που ένας οίκος δημοπρασιών στράφηκε κατά Κράτους. Τα κράτη είναι συνήθως αυτά που απευθύνονται στα δικαστήρια για να διεκδικήσουν αρχαία αντικείμενα που τους ανήκουν και βγαίνουν προς πώληση από οίκους δημοπρασιών. Αν το αμερικανικό δικαστήριο είχε κρίνει θετικά, και σε δεύτερο βαθμό –όπως είχε κρίνει στο πρώτο επίπεδο- την απαίτηση του οίκου Sotheby's, τότε θα υπήρχε δεδικασμένο και κανένα αρχαίο αντικείμενο προϊόν κλοπής ή αρχαιοκαπηλίας δεν θα επιστρεφόταν στη χώρα, από την οποία προέρχεται. Το Υπουργείο Πολιτισμού διεκδίκησε κυριαρχικά το επίμαχο μνημείο, ως στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας, διεκδίκηση που δεν μπορεί να εξεταστεί από τα Αμερικανικά Δικαστήρια σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (FSIA).

Η κεφαλαιώδους σημασία απόφαση για το παράνομο εμπόριο αρχαιοτήτων πάρθηκε μετά από πολύμηνο αγώνα των υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ που διεκδίκησαν το Ειδώλιο Αλόγου, του 8ου αιώνα π.Χ. Η υπόθεση πηγαίνει πίσω στις 14 Μαΐου 2018 στη Νέα Υόρκη, όταν ο Οίκος Δημοπρασιών Sotheby's έθεσε προς δημοπράτηση, ένα χάλκινο ειδώλιο ίππου, ύψους 14 εκ., σωζόμενο σε πολύ καλή κατάσταση, με εκτιμώμενη τιμή εκκίνησης μεταξύ 150.000-250.000\$. Στον Κατάλογο της δημοπρασίας, ο ίδιος ο Οίκος χαρακτήριζε το ειδώλιο ως «Ελληνικό Ειδώλιο Αλόγου, κορινθιακού τύπου... γεωμετρικής περιόδου, 8ος αιώνας π.Χ. Ελληνικό». Σύμφωνα με τον Αρχαιολογικό Νόμο 3028/2002, η προέλευση του ειδωλίου από την Ελλάδα σε συνδυασμό με τη χρονολόγησή του έως τον 8ο αιώνα π.Χ. το καθιστούν αρχαίο κινητό μνημείο, το οποίο τίθεται εκτός συναλλαγής και ανήκει στην αποκλειστική κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου.

Χάλκινο ειδώλιο αλόγου του 8ου αι. π.Χ.

Η Διεύθυνση Προστασίας και Τεκμηρίωσης των Πολιτιστικών Αγαθών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού κινητοποιήθηκε άμεσα επιβεβαιώνοντας ότι το ειδώλιο προερχόταν από την Ελλάδα. Ουδέποτε είχε δηλωθεί η εύρεση του στις Ελληνικές Αρχές. Ουδέποτε είχε ζητηθεί ή εκδοθεί άδεια κατοχής ή άδεια εξαγωγής του από το έδαφος της Ελληνικής επικράτειας. Μετά από αυτές τις διαπιστώσεις το ΥΠΠΟΑ έστειλε επίσημη επιστολή στον Οίκο Sotheby's, ζητώντας αφενός την απόσυρση του μνημείου από την επερχόμενη δημοπρασία και αφετέρου την συνεργασία του Οίκου για τον επαναπατρισμό του, ως ανήκοντος αποκλειστικά στο Ελληνικό Κράτος, σύμφωνα με τον Ελληνικό Αρχαιολογικό Νόμο και τις Διεθνείς Συμβάσεις.

Ο Οίκος απέσυρε μεν το ειδώλιο από τη δημοπρασία, αλλά ταυτόχρονα άσκησε αγωγή κατά του Υπουργείου Πολιτισμού και ενώπιον των Δικαστηρίων των ΗΠΑ, από κοινού με τους φερόμενους ως ιδιοκτήτες του ειδωλίου. Αίτημα της αγωγής ήταν η αναγνώριση από το Δικαστήριο ότι δεν υφίστανται ιδιοκτησιακά δικαιώματα του ελληνικού κράτους επί του ειδωλίου και ούτε βάση για τον επαναπατρισμό στην Ελλάδα. Ο Οίκος Sotheby's

ζητούσε να προχωρήσει στην πώληση του, για λογαριασμό των φερόμενων ως ιδιοκτητών του.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, σε άμεση συνεργασία με το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, υπερασπίστηκε την υπόθεση, μέσω δικηγορικού γραφείου της Ν. Υόρκης, επικαλούμενο, πρωτίστως και μεταξύ άλλων, ότι η διεκδίκηση του επίμαχου μνημείου συνιστούσε κυριαρχικό δικαίωμα της Ελλάδας, επιτασσόμενο από το Σύνταγμα και την αρχαιολογική νομοθεσία και, ως εκ τούτου, μη υποκείμενο στη δικαστική κρίση των Δικαστηρίων των ΗΠΑ. Με την από 21/6/2019 απόφαση του, το Δικαστήριο απέρριψε τον άνω ισχυρισμό.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού εμμένοντας στην ως άνω θέση, ζήτησε την άσκηση έφεσης κατά της πρωτόδικης απόφασης. Ταυτόχρονα, η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη ήδη από τον Αύγουστο 2019 απηύθυνε πρόσκληση για υποστήριξη της Ελλάδας τόσο προς χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοια ζητήματα παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, όσο και προς φορείς δραστηριοποιούμενους στο πεδίο της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ανταποκρινόμενα στο κάλεσμα της Υπουργού, τα Κράτη της Κύπρου, της Ιταλίας και του Μεξικού κατέθεσαν στο Δικαστήριο Υποστηρικτικές Επιστολές υπέρ της Ελλάδας (amicus briefs). Ανάλογες επιστολές κατέθεσαν φορείς όπως το “Ελληνικόν Κολλέγιον-Ιερά Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού” στη Βοστώνη και η μη κυβερνητική οργάνωση “Antiquities Coalition” στην Ουάσιγκτον. Περαιτέρω, σημαντική υπήρξε και η συμβολή της ελληνικής ομογένειας, η οποία προχώρησε στην ανάδειξη του θέματος με κάθε πρόσφορο μέσο.

Η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, στις 24 Σεπτεμβρίου 2019, στη Νέα Υόρκη, είχε εκθέσει στον Matthew Bogdanos, βοηθό εισαγγελέα, την πορεία της νομικής διεκδίκησης της κυριότητας του χάλκινου ειδωλίου αλόγου του 8ου αι. π.Χ., εφ’ όσον το αντικείμενο έχει εξαχθεί παράνομα από την ελληνική επικράτεια, ενώ το θέμα είχε απασχολήσει τις συζητήσεις και σε άλλες συναντήσεις της υπουργού στο πλαίσιο του ταξιδιού της στην Αμερική.

Η Μενδώνη ευχαρίστησε τους συναδέλφους της υπουργούς Πολιτισμού που είχαν δηλώσει με επιστολές τους στο Δικαστήριο τη συμπαράστασή τους στο νόμιμο αίτημα της Ελλάδας, τους φορείς και την ελληνοαμερικανική κοινότητα, που εργάστηκαν συστηματικά για να δικαιωθεί το αίτημα της χώρας για την επιστροφή του χάλκινου αλόγου, αλλά και τα στελέχη του Υπουργείου Πολιτισμού και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για την καθοριστική και κρίσιμη συμβολή τους στην επιτυχία της χώρας».

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

ΤΥΑΝΑ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ 1.600 ΕΤΩΝ

© Anadolu Agency

© Anadolu Agency

Τύανα Καππαδοκίας, Μικρά Ασία.

Η γη της Καππαδοκίας στην κεντρική Μικρά Ασία συνεχίζει να αποκαλύπτει τα μυστικά της. Σύμφωνα με το πρακτορείο ειδήσεων Anadolu, ανασκαφική ομάδα του Πανεπιστημίου Aksaray, ανακάλυψε στην περιοχή της Νίγδης και συγκεκριμένα στα αρχαία Τύανα, ερείπια μεγάλης εκκλησίας του 4ου αιώνα και νομίσματα που βοηθούν στην χρονολόγηση της.

Οι ανασκαφές ξεκίνησαν πριν από 19 χρόνια στην Αρχαία Πόλη των Τυάνων, και συνεχίζονται έως και σήμερα. Κατά τη διάρκεια των ανασκαφών, βρέθηκε μια οκταγωνική εκκλησία και νομίσματα, τα οποία θεωρούνται ότι ανήκουν στον 4ο αιώνα και είναι σπάνια στη Μικρά Ασία. Ο επικεφαλής της ανασκαφικής ομάδας και μέλος του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Aksaray Assoc. Δρ Osman Doganay δήλωσε ότι οι ανασκαφές στην Αρχαία Πόλη των Τυάνων ξεκίνησαν από μια ιταλική ομάδα το 2001 και συνεχίζονται σήμερα με μικρότερη ομάδα, λόγω της πανδημίας.

Πηγή: m.naftemporiki.gr

© Daily Sabah

ΑΜΟΡΙΟ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΣΙΤΑΠΟΘΗΚΗΣ

Ενας σιτοβολώνας που περιείχε 11 πήθους γεμάτους σιτάρι και χρονολογείται από τη βυζαντινή περίοδο του 9ου αιώνα, βρέθηκε κατά τη διάρκεια ανασκαφών στην αρχαία ελληνική πόλη του Αμορίου, που βρίσκεται κάτω και γύρω από το σύγχρονο χωριό Hisarkoy, 13 χιλιόμετρα ανατολικά της Emirdag, στην επαρχία Αφιόν Καρά Χισάρ (ελλ. *Ακροϊόν ή Ακροηρόν*). Η τοποθεσία του Αμορίου ήταν άγνωστη, αν και το όνομά της εμφανίζεται σε πολλούς χάρτες του 18ου και του 19ου αιώνα. Ανακαλύφθηκε ξανά από τον Richard Pococke το 1739, αλλά η πρώτη επίσκεψη ενός δυτικού μελετητή έγινε από τον Άγγλο γεωλόγο William John Hamilton το 1836. Το 1987, οι R.M. O Harrison του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης διεξήγαγε μια προκαταρκτική έρευνα της θέσης, ξεκινώντας ανασκαφές το 1988. Από την έναρξη του *Amorium Excavations Project* η έρευνες επικεντρώθηκαν κυρίως στη μελέτη του υστερο-κλασικού, βυζαντινού Αμορίου. Μετά από περισσότερα από 20 χρόνια βρετανικών ανασκαφών στο Αμόριο, η εργασία πεδίου ξεκίνησε πάλι το 2014 από μια τουρκική αρχαιολογική αποστολή υπό τη

διεύθυνση του Doçent Doktor Zeliha Demirel Gökalp του Πανεπιστημίου Anadolu, με έδρα το Εσκισεχίρ.

Σε συνέντευξή του στο Anadolu Agency (AA), ο Demirel είπε ότι είχαν μια ευχάριστη εξέλιξη στις έρευνές τους βρίσκοντας τα λείψανα του «Μεγάλου κτηρίου» στην κάτω πόλη. «Βρήκαμε έναν σιτοβολώνα που πιστεύαμε ότι ανήκε σε μια αγροικία. Υπήρχαν 11 πήθοι σε έναν χώρο και τα στόμά τους έκλιναν με ένα πώμα σφραγισμένο με κονίαμα. Και αυτό μας έκανε πολύ χαρούμενους μια και βρήκαμε *in situ* υλικό στην ανασκαφή μας. Όταν ανοίξαμε τα πώματα, διαπιστώσαμε ότι οι πήθοι ήταν γεμάτοι. Συνσχευάστηκαν από τους ειδικούς μας και στάλθηκαν στο εργαστήριο της Κωνσταντινούπολης για εξέταση. Δεν έχουμε λάβει ακόμη αποτελέσματα ανάλυσης, αλλά πιστεύουμε ότι το υλικό του περιεχομένου των πήθων πρέπει να είναι σιτάρι, αλλά θα μπορέσουμε να το καταστήσουμε σαφές μετά το αποτέλεσμα της ανάλυσης».

«Πιθανώς ένας από τους λόγους που κατέστη εφικτό να σωθούν τα σιτηρά ήταν διότι η κουζίνα της αγροικίας βρισκόταν στο ισόγειο, ενώ ο επάνω όροφος του σιτο-

Ανασκαφή του σιτοβολώνας του Αμορίου.

Πίθοι κατά χώραν.

Υπολείμματα σιταριού από το περιεχόμενο των πίθων.

βολώνα κατεδαφίστηκε. Πιστεύουμε ότι αυτό συνέβη τον 9ο αιώνα. Ενδεχομένως, ο πρώτος όροφος της οικίας κατέρρευσε λόγω πολέμου ή πυρκαγιάς, και τα ερείπια κάλυψαν την αποθήκη».

«Δεδομένου ότι το κτήριο δεν χρησιμοποιήθηκε εκ νέου, κατέστη δυνατόν να διασωθούν τόσο οι πίθοι, όσο και το σιτάρι εντός. Ο επιστήμονας, ειδικός στην αρχαιοβοτανική, μελέτα το σιτάρι στο εργαστήριο. Θα προβούμε σε μια σαφέστερη εξήγηση μετά το τέλος της εργασίας του». Ο Demirel σημείωσε ότι κατά τη διάρκεια προηγούμενων ανασκαφών βρέθηκαν στρογγυλοί άδειοι μύ-

λοι για άλεση σιτηρών και μαρμαρίνων αγγείων. Επισημαίνοντας ότι η περιοχή κατοικήθηκε μεταξύ του 6ου και του 9ου αιώνα στην κάτω πόλη του λόφου Αμορίου, ο Demirel δήλωσε: «Με βάση τη μορφή αυτών των πίθων και άλλων ευρημάτων, η θέση χρονολογείται στον 9ο αιώνα, δηλαδή στην Μέση Βυζαντινή περίοδο. Αυτά τα ευρήματα αποδεικνύουν ότι το Αμόριο είναι σημαντικό όσον αφορά την κοινωνικο-πολιτισμική δομή της περιοχής. Μπορούμε ακόμη και να σκεφθούμε ότι το σιτάρι ήταν μια σημαντική πηγή τροφής εκείνη την περίοδο».

Πηγή: Daily Sabah

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ 6ΟΥ ΑΙΩΝΑ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΗΚΕ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΘΑΒΩΡ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Μια εκκλησία 1.300 ετών, με περίτεχνα ψηφιδωτά δάπεδα, αποκαλύφθηκε πρόσφατα σε ανασκαφή στο Κφαρ Κάμα, στη Γαλιλαία, που πραγματοποιήθηκε από την Αρχαιολογική Υπηρεσία του Ισραήλ. Η νέα ανακάλυψη υποδηλώνει την προφανή σημασία του χριστιανικού χωριού που ιδρύθηκε κατά τη Βυζαντινή εποχή κοντά στο όρος Θαβώρ, έναν τόπος πρωταρχικής θρησκευτικής σημασίας για τον Χριστιανισμό, καθώς προσδιορίστηκε ως ο τόπος της Μεταμόρφωσης του Ιησού Χριστού. Η εκκλησία αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια ανασκαφής στο χωριό Circassian Kfar Kama, κοντά στο όρος Θαβώρ, η οποία πραγματοποιήθηκε από την Υπηρεσία Αρχαιοτήτων του Ισραήλ, σε συνεργασία με το Ακαδημαϊκό Κολλέγιο Kinneret, και με τη βοήθεια των τοπικών εθελοντών. Ο Καθολικός Αρχιεπίσκοπος Dr. Youssef Matta, Επικεφαλής της Ελληνικής Καθολικής Εκκλησίας στο Ισραήλ, επισκέφθηκε προσωπικά τον χώρο και ενθουσιάστηκε από τα αρχαία ερείπια. Η ανασκαφή, με

επικεφαλής τον αρχαιολόγο Nurit Feig, εκ μέρους της Υπηρεσίας Αρχαιοτήτων του Ισραήλ, και σε συνεργασία με τον καθηγητή Moti Aviam του Ακαδημαϊκού Κολλεγίου Kinneret, πραγματοποιήθηκε πριν από τη δημιουργία παιδικής χαράς, που ξεκίνησε από το Τοπικό Συμβούλιο Kfar Kama και το Εβραϊκό Εθνικό Ταμείο. Σύμφωνα με τον Feig, «Η εκκλησία, διαστάσεων 12x36 μ., περιλαμβάνει μια μεγάλη αυλή, έναν νάρθηκα και ένα κεντρικό κλίτος. Ιδιαίτερα πρέπει να σημειωθεί ότι η ύπαρξη τριών ασπίδων, ενώ οι περισσότερες εκκλησίες χαρακτηρίζονταν από μία μόνο ασπίδα. Το δάπεδο ήταν πλακόστρωτο με ψηφιδωτά που σώθηκαν εν μέρει. Η πολύχρωμη διακόσμηση τους ξεχωρίζει, ενσωματώνοντας γεωμετρικά σχέδια και κυανά, μαύρα και ερυθρά άνθη. Σημαντική είναι και η ανακάλυψη μικρής λίθινης λειψανοθήκης.

Μια επιπλέον σειρά δωματίων αποκαλύφθηκε, εν μέρει, δίπλα στην εκκλησία. Σύμφωνα με επισκόπηση του εδάφους με ραντάρ, ο Δρ Shani Libbi υποστηρίζει ότι υπάρ-

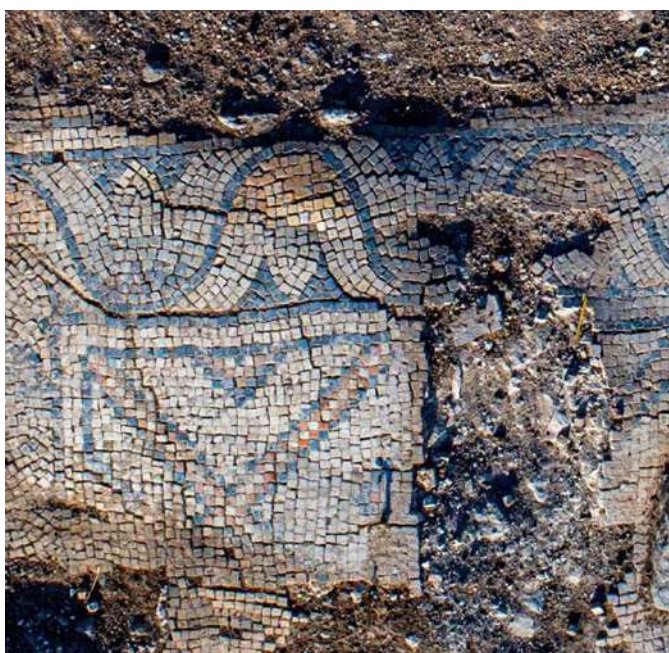
Αεροφωτογραφία της 1.300 ετών εκκλησίας στο χωριό Kfar Kama, πλησίον του όρους Θαβώρ.

© Daily Sabah

© Daily Sabah

Λεπτομέρειες του μωσαϊκού δαπέδου από την εκκλησία στο χωριό Kfar Kama.

κλησία που ανακαλύφθηκε τώρα ήταν πιθανώς μέρος ενός σύγχρονου μοναστηριού στα περικόρια του χωριού». Η νέα ανακάλυψη υποδηλώνει την προφανή σημασία του χριστιανικού χωριού που ιδρύθηκε κατά τη Βυζαντινή εποχή κοντά στο όρος Θαβώρ, τόπος πρωταρχικής θρησκευτικής σημασίας για τον Χριστιανισμό, μια και προσδιορίζεται ως ο τόπος της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος Ιησού Χριστού. Το 1876, όταν η φυλή Circassian Shapsug εγκαταστάθηκε για πρώτη φορά στο Kfar Kama, χρησιμοποίησε τις πέτρες του αρχαίου χωριού για να κτίσει τα σπίτια της. Η ανακάλυψη της εκκλησίας στο Kfar Kama θα συμβάλει στην ευρεία επιστημονική έρευνα σχετικά με την εμφάνιση αυτού του χριστιανικού οικισμού στη Γαλιλαία, η οποία διενεργείται από τους καθηγητές Moti Aviam και Dr. Jacob Ashkenazi του Ινστιτούτου Kinneret of Galilean Archaeology στο ακαδημαϊκό κολέγιο Kinneret.

Πηγή: archaeologynewsnetwork.blogspot.com

χουν επιπλέον δωμάτια στο χώρο που δεν έχουν ανασκαφεί. Κατά την άποψη των ανασκαφέων «είναι πολύ πιθανό αυτό το μεγάλο συγκρότημα να ήταν μοναστήρι». Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, μια μικρότερη εκκλησία, με δύο παρεκκλήσια, ανασκάφηκε μέσα στο χωριό Kfar Kama, χρονολογούμενη από τα ευρήματα στο πρώτο ήμισυ του 6ου αιώνα. Σύμφωνα με τον καθηγητή Moti Aviam, «αυτή ήταν πιθανώς η εκκλησία του χωριού, ενώ η εκ-

Επιμέλεια:
Σταυρούλα Μασουρίδη
Αρχαιολόγος